

AKO MÔŽEME ZÍSKAŤ VEDOMOSTI O NADZMYSLOVÝCH SVETOCH?

RUDOLF STEINER

GA 69d

Jediná známa fyzická publikácia tejto prednášky je v Antropozofickom spravodajskom liste.

9. marca 1913, Dornach

Predmet dnešnej prednášky vychádza z otázky, ktorú si často kladú ľudia, ktorí možno len povrchno počuli o duchovnej vede a duchovnom skúmaní, pretože vedení koncepciami a myšlienkovými návykmi, ktoré vládnu v súčasnosti, nevedia, ako je to možné čerpať poznatky zo nadzmyslových svetov.

Často sme zdôrazňovali, že človek, ktorý stojí na základoch duchovného bádania, môže najlepšie pochopiť námietky vznesené z vonkajšieho hľadiska. Dá sa totiž povedať, že ak by sa koncepcie predložené duchovným bádateľom stretli so súhlasom širších kruhov, bolo by to oveľa prekvapivejšie, ako keby vyvolali čo najväčšiu opozíciu... lebo musia vyvolať antagonizmus! Túto skutočnosť vysvetľuje celá dnešná civilizácia a celý vývoj vonkajšieho ekonomického života počas minulých storočí. Navyše sme často zdôrazňovali, že duchovná veda vždy plne uznáva výsledky dosiahnuté pre celú civilizáciu prírodnou vedou a prírodovedná mentalita závisí od toho, že Duch času – ak môžeme použiť tento výraz – obrátil na chvíľu preč z duchovného sveta. (V priebehu ľudskej evolúcie je „chvíľa“ dlhá a môže trvať stáročia!) Je to zrejme z faktu, že je to fyzický svet, ktorý núti ľudí premýšľať, takže si osvoja mentalitu, ktorá nie je zvyknutá na kontemplácia duchovného sveta. Ale toto nie je jediný dôvod, ktorý ľudí podnecuje postaviť sa duchovnej vede; tento antagonizmus je spôsobený inými, hlbšími príčinami. Téma dnešnej prednášky — „Ako môžeme získať

vedomosti o nadzmyslových svetoch?“ — preto sa zdá byť veľmi vhodné.

Úplne prvou požiadavkou je, aby ľudská bytosť prostredníctvom sebapoznania rozpoznala, že je nadzmyslovou bytosťou a bola schopná pochopiť svoju vlastnú nadzmyslovú podstatu. Ale v psychickom živote moderného človeka je veľa vecí spojených s kultúrnymi výtobytami súčasnej doby a ľudstva ako celku, ktoré sú vážnym handicapom skutočného sebapoznania.

Čo sa týka svojej duše, človek s ňou nikdy nie je sám, ale mal by byť schopný čeliť svojej duši v úplnej samote, ak chce skutočne pochopiť jej najvnútornejšie bytie. Vedome nie je nikdy celkom sám so svojou dušou. Existuje však druh osamelosti, ktorý vzniká, keď ľudská bytosť prechádza do stavu, v ktorom nepoužíva svoje vonkajšie končatiny, ale necháva ich napospas zemskej gravitácii, a keď ovláda svoju pamäť a svoj intelekt spojený s zmysly stáť na mieste. Je to tak každý deň, keď zaspí. Námietka vznesená proti duchovno-vedeckému tvrdeniu alebo pravde, že keď ľudská bytosť spí, jeho telesné usporiadanie neprezrádza nič, čo by mohlo vysvetľovať procesy, ktoré sa v jeho duši zmietajú hore a dole, až kým sa znova nezobudí – že telesné procesy v ňom neprebiehajú. akýmkoľvek spôsobom vysvetliť, čo sa deje v duši počas spánku - to bude bez výhrad uznať prírodná veda v pomerne krátkom čase. Prírodná veda pripustí, že obsah duše sa v momente prebudenia ponorí do telesnej organizácie, rovnako ako sa vzduch, ktorý vdychujeme, stáva súčasťou nášho tela. A to isté možno povedať o momente, v ktorom zaspíme, keď obsah duše opustí telo. Od momentu zaspávania do momentu prebudenia sa teda stretávame s bytosťou, ktorá je oddelená od telesnej stavby a ktorá nám neponúka žiadne nástroje, ktoré by nám umožnili túto skutočnosť pozorovať.

Môžeme teda povedať, že spiaca duša je v istom zmysle izolovaná; to znamená, že nie je spojená s vonkajším svetom prostredníctvom intelektu, zmyslov a pamäte, ako je to u človeka, keď je bdely. Ale v normálnom živote strácame vedomie, keď zaspávame, a preto musíme povedať, že v tomto izolovanom stave duše človek nie je schopný pozorovať dušu, ktorá obýva jeho telo. Práve táto okolnosť znemožňuje obyčajným ľuďom skutočné sebapoznanie.

Možno si však položiť nasledujúcu otázku: Je predsa možné dosiahnuť skutočné sebapoznanie?

Pomôže nám zväžiť iný stav duše. Skutočnosť, ktorá bude teraz pokročilá, nie je myslená ako analógia, ale ako pomôcka, ktorá nám umožňuje predstaviť si realitu stavu duše medzi spánkom a bdením. Nie je to prirovnanie, ale vysvetlenie poukazujúce na skutočné fakty. Toto je STAV DUŠE ROČNÝCH OBDOBÍ.

Na jar vyrastá svet zeleniny, povznášajúci svet prírody nás naplňa radosťou. Na jar vidíme, ako rastliny vyrastajú, v lete ich vidíme rásť a prekviatať, na jeseň ich vidíme blednúť (s výnimkou vždyzelených rastlín) a v zime si ich príroda berie späť do svojho lona, aby ich rast a vývoj nemožno vnímať.

Predpokladajme teraz, že s príchodom jari bola ľudská bytosť schopná získať iný stav vedomia; jeho vedomie by bolo otupené a s postupujúcim letom by sa stalo viac v bezvedomí – až keď Príroda začne slabnúť a chátrať, znova sa prebudí. Ľudské vedomie by teda driemalo na tej časti zeme, kde vládne leto, ale v takom prípade by ľudská bytosť nikdy nezískala poznanie o kľúčiacich kvitnúcich rastlinách okolo seba. Rastliny, ktoré počas leta pokrývajú zem, by zostali pre človeka alebo bytosť obdarenú ľudskými vlastnosťami neznámym svetom, svetom, ktorý by jeho zmysly nedokázali vnímať, svetom nadzmyslovým.

Teraz máme v ľudskom živote niečo, čo tomu skutočne zodpovedá. Tí, ktorí prenikajú hlbšie do vecí, sa na to nebudú pozerieť ako na obyčajnú analógiu, ale ako na realitu – realitu, ktorá nás takto konfrontuje v CELEJ POVAHE ĽUDSKEJ BYTOSTI.

Čo je spiaca ľudská bytosť, ktorú možno fyzicky vnímať našimi zmyslami? Aj keď sa navonok a podstatne líši od rastliny, vnútorne má rovnakú hodnotu ako rastlina, pretože vývoj rastliny dosiahne štádium života, ale nie úroveň vedomia, dokonca ani vedomie zvierat. Spiaci muž teda pripomína rastlinu, no v iných životných podmienkach.

Čo sa týka určitých síl, ktoré ovplyvňujú človeka, javí sa nám vo svojom rastlinnom stave spánku, podobne ako Zem v lete, keď slnko svojimi silami tepla a svetla vyťahuje rastliny z pôdy. . Vieme, že zaspávame, keď sú naše sily vyčerpané dennou prácou. Vieme tiež, že spánok obnovuje našu opotrebovanú silu tým, že čerpá sily z hlbín života.

Rovnaký proces prebieha vo vesmíre. Ak sa zbavíme starých návykov myslenia, postupne sa naučíme, že spánok je v pravom zmysle slova, a nie analogicky, LETO DUŠE.

Od chvíle zaspávania do chvíle prebudenia prechádzame letom duše. Ale keď sme hore, denná práca, a najmä naše myšlienkové a duševné sily vynaložené na myslenie, ničia procesy podobné rastlinám. Nepripomína stav bdelosti človeka jeseň a zimu, ktoré vyhladzujú z povrchu zeme rastliny, ktoré urodilo leto? Naše hodiny bdenia sú zimným obdobím duše. Toto nie je analógia. Je ľahké zachovať vonkajšiu analógiu, aby sme objavili určité podobnosti, ale toto by bol povrchný spôsob uvažovania. Musíme sa na veci pozerat' zvnútra, intímnym spôsobom.

Ak sa chceme pozorovať, nemôžeme počas letnej sezóny duše nájsť rovnaký prístup k nášmu bytiu ako počas jej zimného obdobia, ale s postupujúcim letom sa strácame. Ak by sme totiž mohli pozorovať, aké sily pôsobia, aby sme vytvorili kľúčiaci, rastúci život, museli by sme skutočne upadnúť do bezvedomia. V skutočnosti nie sme schopní pozorovať dušu; zdá sa, že na jar strácame vedomie a znovu ho získavame až na jeseň.

Môžeme teda povedať, že sebapoznanie je možné len vtedy, ak sa podarí odhaliť skrytú stránku bytia človeka.

Uvažujme teraz o charakteristikách zimného obdobia duše; to znamená o stave bdelosti. Počas nášho bdelého stavu je duša plná emócií, predsavzatí, myšlienok, ideálov a tak ďalej. Ak si toto všetko prezrieme, musíme povedať, že to zažívame len čiastočne. Prenesme len ľudské myslenie mimo celý rozsah ľudského života duše: Ako prežíva človek zimné obdobie duše, ak chce plniť svoje úlohy vo vonkajšom fyzickom svete? Zaujíma sa o svoj myšlienkový svet, o všetko, čo myslením získa, len do tej miery, že sa pýta: Aké vonkajšie skutočnosti odrážajú myšlienky? Akú hodnotu treba pripisovať myšlienkam ako obrazom reality? To predstavuje v prvom rade jeho hlavný záujem.

Celý život duše smeruje k tomuto hlavnému záujmu: rozvíjať TÚTO stránku duše. Ostatné veci majú v takzvanom normálnom živote oveľa menší význam. Nedá sa však myšlienkam neprisúdiť inú hodnotu ako tú, ktorá spočíva len v odraze čohosi ako obrazu v zrkadle? Tí, ktorí chcú myšlienkam pripisovať len túto jednostrannú hodnotu (a to robí väčšina ľudí), sú v rovnakej pozícii ako umelec, ktorý vidí len to, čo

má predstavovať jeho umelecké dielo. Pri výrobe umeleckého diela sa však odohráva niečo celkom iné ako obyčajná reprezentácia: niečo sa odohráva v duši. Umenie by nemohlo hrať takú dôležitú úlohu vo vývoji ľudstva, keby neustále neunášalo dušu na ceste pokroku, keby nebolo semiačkom, ktoré sa zakoreňuje v duši, a tak jej umožňuje získavať nové skúsenosti a meniť ju. do niečoho celkom iného, ako to bolo predtým, než sa pozeralo na umelecké dielo.

Duša nenapreduje jednostranným pedagogickým, pedantským rozjímaním o umeleckých dielach, ale spoznávaním zákonitostí ľudského vývoja, ktoré sú v umení obsiahnuté. Tí, ktorí uznávajú platnosť myšlienky len vo vzťahu k veciam, ktoré zrkadlia a predstavujú, sa podobajú ľuďom, ktorí sa na umelecké dielo pozerajú len z hľadiska toho, čo uvádza. Ľudská duša je zvyknutá pozerat' sa na myšlienku ako na obyčajnú reprezentáciu. Hodnota pravdy je určená hodnotou reality uchopenej myšlienkou. Myšlienky, ktoré k tomu necielia, sú vo všeobecnosti odmietané. Napríklad filozofia má právo prijať tento postoj; ale položme si otázku, či takéto pojmy skutočne uchopujú realitu, či odkazujú na niečo skutočné.

Existuje aj iný pohľad na myslenie: možno ho merať v súlade s jeho hodnotou ako vnútorného prostriedku sebazvedávania. Existujú myšlienky, ktoré nereprodukovujú vonkajšiu realitu, ale sú schopné posunúť dušu dovnútra. Myšlienky tohto druhu treba brať do úvahy, keď sa duša skutočne vydá na cestu sebazvedávania.

Často sme vysvetľovali, že keď sa ponoríme do myšlienok, ktoré nepredstavujú vonkajšiu realitu, môžeme ich označiť ako **MEDITÁCIA**, **KONCENTRÁCIA** alebo **KONTEMPLÁCIA**. Čo to znamená? Že voláme do bytia stav duše, ktorý sa podobá spánku. Znamená to, že duša nepoužíva svoje vonkajšie členy, nie je podnecovaná zmyslami, ale silnou vôľou, možno povedať, negatívnou pozornosťou, ktorá odmieta zážitky, ktoré prináša bežné denné vedomie. Toto je stav, ktorý sa radikálne líši od stavu spánku, pretože duša zostáva plne vedomá seba samej a je naplnená určitou myšlienkou, a keď je duša takto ponorená do tejto myšlienky, plne na ňu sústredená, je ponorená do koncentrácie. alebo kontemplácia. Nie je ľahké vytvoriť tento stav; na to sú potrebné starostlivé a systematické cvičenia. Ale zapaluje v duši svetlo úplne nového života. Keď tento stav dosiahne štádium zrelosti, duša cíti, že sa v nej prebúdajú spiacie sily. Z tohto dôvodu myšlienka sama o sebe nie je

podstatnou vecou meditácie, ale podstatnou vecou je praktizovať KONCENTRÁCIU, plne sa sústrediť na túto myšlienku. Je to rovnaké ako tréning svalov fyzickými cvičeniami; rozvíjajú sa telesným tréningom. V prípade obyčajných síl duše nemajú myšlienkové cvičenia žiadny význam, pretože z hĺbín duše treba vytiahnuť nové sily, sily, ktoré robia dušu silnejšou a pružnejšou; napríklad treba vytiahnuť tú časť duše, ktorá sa len slabo ozýva v našom bežnom bdelom živote. V dôsledku toho OBSAH myšlienky nie je podstatná vec; podstatné je, aby duša bola AKTÍVNA, aby touto činnosťou privolávala do života sily, ktoré existujú v bežnom živote, ale v nečinnom stave. Tento tréning nám ukazuje, že duša môže existovať aj samostatne bez toho, aby sa musela spoliehať na fyzické telo; vzniká stav, ktorý sa podobá spánku, hoci sa od spánku radikálne líši.

Prečo je spánok počas nášho bežného života nevedomým stavom? Pretože vnútorný život duše je taký slabý a skrytý, že ho nedokážeme vnímať. Ale keď sa tieto sily prebudia, duša si môže uvedomiť samu seba, aj keď nie je závislá od tela.

Teraz zažívame, že duša je skutočne schopná vedome čeliť letnej sezóne. Obsah našich myšlienok teraz prežívame úplne iným spôsobom. Počas bežného dňa sú naše myšlienky ako zrnká kukurice, ktoré farmár zbiera na poli. Ak sa používajú ako potrava, dosiahnu len určitý stupeň vývoja. Ale keď sa zbierajú, nelíšia sa od zrn, ktoré sa majú použiť ako semeno. Tak obyčajné myšlienky, ktoré prežívame počas zimy duše, tvoria duchovný obsah duše. Naplňajú dušu, sú ako zrnká kukurice, ktoré sa používajú ako potrava. Ale myšlienky, ktoré tvoria predmet meditácie a koncentrácie, pripomínajú zrnká obilia, ktoré sa používajú ako semeno; vyťahujú sa z nich spiace sily, ktoré klíčia a rastú.

Bežne sa učíme poznať len jednu stranu vplyvu myslenia. Ale prostredníctvom meditácie a koncentrácie sa naše myšlienky zakorenia v živote duše a ich činnosť sa zmení, pretože začnú klíčiť a rásť. Teraz vedome zažívame veci, ktoré inak zažívame nevedome počas leta duše; vzniká nový svet, takzvaný imaginatívny svet. Ovocie nášho úsilia teraz vyvstáva pred dušou a leto duše je pozdvihnuté do vedomia, takže ho prežívame inak ako počas bežného života, pretože skúsenosti, ktoré bežne klesajú do bezvedomia, teraz začínajú klíčiť a

rásť rovnako ako ak by z jednotlivých zŕn kukurice počas zimy vyrástli rastliny.

Musíme sa naučiť poznať tento ďalší aspekt nášho bytia, ktorý odhaľuje dušu v jej plodnosti, v jej zelenajúcom sa, kľúčiacom živote. Myšlienka si inak zachová charakter obvyčajnej reprezentácie, ale začne kľíčiť a rásť, ak s ňou nebudeme zaobchádzať ako s obvyčajným obrazom, ak sa na ňu pozeráme ako na semenko, ktoré môže vyklíčiť.

Sebapoznanie nám potom umožňuje vyvolať v našom vedomí letný čas duše.

Aj keď sme najprv predpokladali, že jar otupuje vedomie a že počas leta vzniká nový svet, duša je teraz schopná preskúmať nový svet, ktorý predtým nepoznala. Svet, ktorý by inak zostal skrytý, vyrastá zo živého základu duše, ak nezostaneme stáť na polceste, ale použijeme svoje myšlienky ako semená. Meditácia, koncentrácia a kontemplácia jednoducho znamenajú, že naše myšlienky a pocity (lebo to je možné aj prostredníctvom cítenia) sú schopné vyvinúť sily, ktoré inak zostávajú nečinné a neznáme; to znamená, že pred nami vyvstáva nový svet.

Mnoho vecí je proti nám, ak sa neustále snažíme vytvoriť tento svet. Požiadavkou ľudskej prirodzenosti je, že keď vstúpime do letného času duše, musíme predovšetkým zachovať v duši určitú zimnú konštitúciu, ak chceme byť schopnými ľudskými bytosťami v živote a v bežnej vede. Vo vonkajšom živote je to nevyhnutnosť, lebo inak nemôžeme byť schopnými ľudskými bytosťami. Mali by sme mať dôveru aj v naše myslenie, pretože nemôžeme nájsť svoju cestu vo svete, ak dôvera nie je naším východiskovým bodom; to znamená, ak s istotou neveríme, že sa môžeme riadiť svojim myslením a môžeme dôverovať vedeniu našich myšlienok. Predstavte si, aké dôsledky by nastali, keby existovali svety, v ktorých by sme sa nemohli spoľahnúť na naše myslenie! Toto by nás rozbilo; pripravilo by nás to o všetky kapacity. Ľudské bytosti musia byť schopné spoľahnúť sa na myšlienky; musia mať túto vieru v myslenie ... bez ohľadu na to, kde s ňou môžu pristáť.

Všetko má svoju svetlú aj temnú stránku. Ale tam, kde potrebujeme svetlo, neberieme do úvahy tieň. Myšlienku trénujeme v zmyslovom svete; fyzický svet je naším učiteľom. Nie je to fyzický svet, ktorý nás učí spoliehať sa na samotné myslenie; z fyzického sveta sa učíme

spoliehať na druh myslenia, ktorý nachádza oporu vo vonkajšom zmyslovom svete. Od samého začiatku teda nie sme zvyknutí pozerat' sa na myslenie ako na nástroj, ktorý nás môže viesť v každej sfére života. A strácame dôveru; začíname sa cítiť neisto vždy, keď narazíme na niečo, čo sa k nám nepribližuje obvyklým spôsobom. Práve to vedie ľudí k negatívnemu postoju k duchovnej vede. Môžeme tomu rozumieť a ako bolo uvedené, nemožno proti tomu vzniesť námietky; naopak, naši súčasníci sú celkom bezradní. Ale skutočnou príčinou ich postoja je skutočnosť, že ich myslenie bolo trénované pozorovaním fyzického sveta. Pokiaľ ide o duchovnú vedu, je to, ako keby mali vstúpiť do sveta, ktorý nie je fyzickým svetom, ale so schopnosťami získanými životom vo fyzickom svete, ktorý trénuje vonkajšie myslenie. To vysvetľuje postoj k sféram, ktoré sú odlišné od tých, ktoré možno uchopiť bežným vonkajším myslením. Keď sú ľudia konfrontovaní so nadzmyslovými svetmi, cítia, že ich dôvera v myslenie je ohrozená.

Je ešte jedna vec, ktorá charakterizuje zimu duše, alebo bežný stav bdlosti. Vieme, že zvyky myslenia v minulých storočiach viedli k materializmu, alebo – ak použijeme ušľachtilejší výraz, ktorý je však mylným označením – monizmu. Táto koncepcia sveta sa však dá aplikovať len na vonkajší svet, na vonkajšie aspekty života. Duchovná veda nám ukazuje, že za všetkým žije duch a ak človek prenikne do vonkajších vecí, môže ducha objaviť všade.

Ak duša prešla svedomitým tréningom, ako je vysvetlené vyššie, dosiahneme bod, v ktorom prejdeme mimoriadnymi skúsenosťami duše, ktoré nám ukážu, prečo sme prišli k materializmu, monizmu atď. Keď cítime, že sa v nás vynára nový svet (ako je to opísané v mojej knihe *POZNANIE VYŠŠÍCH SVETOV*), nastáva istý moment, v ktorom má duša rovnaký cit k tomuto novému svetu ako k svetu fyzickému. To znamená, že keď pozorujeme veci v super-zmyslovom svete, mali by sme si rozvinúť schopnosť obrátiť svoju pozornosť k nim v plnej slobode a potom od nich rovnako slobodne odvrátiť svoj pohľad.

Predstavte si, aké by to bolo, keby sme nedokázali odvrátiť pohľad podľa ľubovôle od predmetov fyzického sveta, keby nás fascinovali do takej miery, že by sme sa nedokázali odvrátiť, ani keby sme si to priali. To by bola situácia duše, ktorá by sa nemohla odvrátiť od vecí,

ktoré pred ňou vyvstávajú v dôsledku cvičení alebo prostredníctvom svojich vlastných schopností.

V nadzmyslovom svete však nemôžeme odvrátiť pohľad od predmetov tak, ako sa odvraciame od vecí vo fyzickom svete. Toto nestačí. Malo by sa pamätať na to, že duchovný bádateľ musí byť schopný vymazať a zrušiť každý nový obsah duše, ktorý vyprodukuje. V duchovnom svete je to rovnaké ako odvrátiť náš pohľad od fyzických predmetov vo fyzickom svete.

Toto je radikálny rozdiel medzi duchovným bádateľom a ľuďmi, ktorí majú halucinácie, vízie a utkvelé predstavy, ktoré tvrdohlavo považujú za objektívnu realitu. Duchovný bádateľ takéto veci nemôže pripustiť. Musí si byť vedomý toho, že len vyvoláva tieňové obrazy a že ich musí opäť vymazať zo svojho duchovného zraku. Schopnosť vymazať takéto obrazy patrí do určitého štádia vývoja. Je vidieť, ako nenásytne duša lipne na svojich utkvělých predstavách a obrazoch a vymazať ich je jednou z najťažších vecí zo všetkých!

prečo? — Pretože sa vyvíjajú a rastú nielen už opísané sily, ale aj iné sily, ktoré sú normálne dosť slabé. Je tu najmä JEDNA sila, ktorá rastie s rozvojom druhej; menovite sebeckvo, sebaláska, ktorá existuje v bežnom živote. Rastie ako sila Prírody. V bežnom živote môžu naše morálne sily prekonať sebeckvo, ale nemôžu prekonať sily Prírody, ako sú hromy alebo blesky! Táto zvýšená sebaláska alebo sebeckvo sa objavuje v duši, ako keby to bola sila Prírody, elementárna sila. Rozvoj duše vedúci k duchovnému skúmaniu musí so sebou následne priniest aj schopnosť prekonať toto zvýšené sebeckvo, ktoré žije v duši ako sila Prírody, ktorá dušu spútava. Bežné sily duše na to nestačia; nedokážu to prekonať.

V tomto bode narážame na hlboko vzrušujúci jav, ktorý sa objavuje od samého začiatku. Môže nadobudnúť rôzne podoby, ale je opodstatnené ho označiť ako PRÍSTUP K PRAHU SMRTI. Máme pocit, akoby nám tá časť, ktorú nazývame naše Ego alebo duša, bola odtrhnutá ako blesk, odňatá nám. Všetko, čo sa predtým zdalo byť s nami spojené, sa teraz zdá byť od nás oddelené. Naše vlastné ja sa javí ako Bytosť vonku; čelíme tomu rovnakým spôsobom, akým sa stretávame s objektom vonkajšieho sveta.

Hoci je ľahké to opísať slovami, je to jeden z najvzrušujúcejších zážitkov, ktoré môžeme zažiť. Zdá sa, že zem pod našimi nohami sa stráca. Všetko, čo tvorilo naše myšlienky a pocity, je odovzdané,

vzdané. Ale ak sa nám podarí zostať pevní, budeme znášaní nad akousi priepasťou. Táto skúsenosť prebúda pocit, ktorý v nás žil v driemajúcom stave a ktorý teraz musí vyjsť na povrch: je to STRACH Z NEZNÁMÉHO.

Duchovný svet je vždy prítomný, ale my ho nepoznáme a v tomto momente sa s ním stretávame, akoby to bola prázdnota. To vyvoláva pocit strachu. Ale ak pravidelne postupujeme po duchovnej ceste, nemali by sme si myslieť, že sme touto skúsenosťou nejakým spôsobom ohrození. Je súčasťou sebaučiny, pretože musíme získať silu znášať pohľad na duchovný svet – rozvíjame silu a vytrvalosť, ktorá nám umožňuje znášať jeho zrak. V bežnom živote sme pred ním chránení a hovoríme o STRÁŽCOVI PRAHU.

Skutočnosť, že si zvyčajne takéto veci neuvedomujeme, nedokazuje, že v duši neexistujú. Duša je dvojaká bytosť: vo svojich hĺbkach často predstavuje úplne iný aspekt, než aký poznáme. Môžeme napríklad nenávidieť človeka a byť si tohto pocitu vedomí, no naša nenávisť môže byť jednoducho plášťom lásky a my sami seba omámime, pretože táto láska nemôže naplno prejaviť. Nielen Faust, ale aj každý človek má dve duše.

Vyšetrovateľ duší môže naraziť na nasledovné: V bežnom živote človek nachádza oporu a silu tým, že kontroluje strach, ktorý žije v jeho podvedomí. Ale duchovný bádateľ nemôže nevidieť strach, ktorý vždy žije v hĺbke duše. Prekonaním tohto strachu vstupuje do duchovného sveta. Ak tento strach vystúpi na povrch bez toho, aby vstúpil do ľudského vedomia, ak akoby zaklopal na dvere a človek ho napriek všetkému ignoroval, čo sa deje a čo mu umožňuje tento pocit prehliadnúť? Potláča strach akoby popieraním existencie duchovného sveta.

Materialisti a monisti sa preto boja duchovného sveta; tento strach žije v hĺbke ich duše a ich materializmus ich omráči, takže si to nevšimnú. Toto je zvláštny jav; je však pravdou, že materializmus je založený na neznámom, nepomenovanom strachu. Samozrejme, nemôže byť pre nich príjemné počuť od duchovného bádateľa, že monisti a materialisti hovoria ako oni, pretože ich trápi strach. Ale pre skutočné pozorovanie bude toto spojenie medzi materializmom a strachom jasne zrejmé.

Učíme sa konfrontovať fyzický svet tréňovaním myslenia prostredníctvom pozorovania fyzických vecí. To nám dáva dôveru v

našu silu myslenia a ignorujeme náš podvedomý strach. Ale aj to nám bráni vstúpiť do nadzmyslového sveta.

Ak teda chceme vstúpiť do nadzmyslového sveta, musíme si rozvinúť dvojité stav duše: na jednej strane by sme sa mali povzniesť do stavu bytia v duchovnom svete a na druhej strane by sme ho mali byť schopní vymazať; to znamená, že keď sa vrátíme do fyzického sveta, musíme zatlačiť do pozadia všetko, čo tvorí naše zorné pole v nadzmyslovom svete. Pretože ak zmiešame tieto dva svety, staneme sa snílkami, falošnými mystikmi a tak ďalej a nikdy sa nemôžeme stať duchovnými bádateľmi.

Sila duše by nám mala umožniť držať tieto svety od seba, ale zároveň by sme mali byť schopní spájať fyzické veci s vecami nadzmyslovými, pretože základ fyzického sveta spočíva v nadzmyslovom svete. Toto charakterizuje duchovného bádateľa. Z toho istého dôvodu je potrebné, aby si duchovný bádateľ v letnom a zimnom období duše pozdvihol do svojho vedomia to, čo sa bežne skrýva v spánku. Ak sa mu to nepodarí, každú chvíľu sa stane obeťou vyššie uvedeného strachu.

Keď vstúpime do duchovného sveta, nevnímame len vágny duša-duchovný prvok, ale aj určité predmety, fakty a bytosti, ktoré sú rovnako diferencované ako veci týkajúce sa fyzického sveta. Pre moderných ľudí je také ťažké prijať to. Neodpustia duchovnému bádateľovi vidieť duchovnú realitu pozostávajúcu z diferencovaných bytostí.

Známy muž, napríklad Charles Elliot z Harvardskej univerzity, raz vyhlásil, že za fyzicko-zmyslovým svetom dokáže nájsť duchovný prvok, ale že ľudská bytosť je vždy odlišná a oddelená od svojho tela. Ak duchovný bádateľ teraz vyhlási, že sebatréning, vyššie opísaného druhu, vedie k vnímaniu DIFERENCIOVANÝCH duchovných bytostí, ktoré tvoria vesmír, ľudia to odmietajú. Ale ak by niekto povedal Charlesovi Elliotovi, že kedykoľvek vidí rastlinný svet alebo pozoruje jednotlivé rastliny, nie je to nič iné ako Príroda, Príroda a Príroda, alebo že keď študuje rôzne látky vo svojom laboratóriu, tieto látky sú „Príroda, nič iné ako „Príroda“. „, nedosiahol by žiadny výsledok! Ľudia tolerujú duchovnú vedu, ak sa obmedzuje na hovorenie o duchu vo všeobecnosti, ale netolerujú, ak začína hovoriť o určitých predmetoch a bytostiach patriacich do duchovného sveta. Ale aj keď sa fyzický svet javí ako diferencovaný

voči našim zmyslovým orgánom, tak aj duchovný svet má diferencované bytosti, aj keď nemajú fyzické telo.

Keď sa učíme poznávať duchovný svet, predstavuje preto diferencovaný aspekt. Ako už bolo povedané, SEBA SKÚSENOSŤ DUCHOVNÉHO SVETA je potrebná na to, aby sme ho rozpoznali, alebo dokonca priznali jeho existenciu. Vyššie uvedená vzrušujúca skúsenosť vedie k tomu, že všetko, čo tvorí naše Ego, sa od nás oddeľuje a že sa v nás prebúdajú inak driemajúce sily. Naša duša-duchovná bytosť, ktorá pomáha budovať naše fyzické telo a spája sa s dedičným prúdom, so všetkým, čo k nám prichádza od otca a matky, sa od nás oddeľuje a toto odlúčenie je hlboko vzrušujúcim, významným zážitkom. Potom v nás ožije nová bytosť a my si uvedomíme, že Bytosť, ktorá prechádza narodením a smrťou, nie je tou časťou našej bytosti, na ktorú sa bežne pozeráme ako na naše vlastné Ja! Teraz zažívame tú časť našej bytosti opísanú duchovnou vedou, večnú časť, ktorá prechádza OPAKOVANÝMI ŽIVOTMI NA ZEMI.

Teraz stojíme pred vyhliadkou na vyriešenie problému nekonečna konkrétnym spôsobom, pretože bez takéhoto riešenia čelíme nekonečnu, ktoré presahuje našu víziu. Nekonečno zahŕňa jednotlivé životy na Zemi. Vhľad do nadzmyslových svetov a poznanie týchto svetov možno získať len cestou opísanou vyššie. Ľudia, ktorí si myslia, že skutočne uspokojivé poznanie možno získať nejakou inou cestou, idú nesprávnym smerom, ktorý nevedie k vyššie opísaným vzrušujúcim zážitkom duše. Chcú totiž získať nadzmyslové pravdy, ktoré sú skutočne fyzikálnymi faktami, pravdami týkajúcimi sa fyzického sveta, ale to ich nevedie k skutočnému poznaniu. Možno teda vidieť, aké ťažké je pre moderných ľudí osvojiť si skutočné poznanie nadzmyslových aj pre tých najlepších našich súčasníkov. Tu si môžeme osvojiť iba Schopenhauerov postoj, ktorý hovorí, že začať pravdou nadobúda paradoxnú podobu, pretože o to vždy išlo. Ľudia dnes zaujímajú rovnaký postoj k duchovnej vede ako kedysi ku Galileovi, Giordanovi Brunovi a Kopernikovi. Musíme brať ako samozrejmosť, že duchovná veda nevyhnutne naráža na rovnaké prekážky. Giordano Bruno povedal, že modrá nebeská klenba nie je hranicou, ako sa všeobecne verilo. To výrazne pokročilo v prírodných vedách. Duchovná veda je dnes v rovnakej situácii. Neexistujú žiadne hranice narodenia (alebo počatia) a smrti, rovnako ako modrá nebeská

klenba nie je hranicou. Giordano Bruno, hoci si uvedomoval obmedzenia ľudského poznania, ukázal, že sa dá nahliadnúť do nekonečna a predstaviť si nekonečné svety v nekonečnej nebeskej klenbe. Duchovný vedec musí teraz hovoriť podobným spôsobom. Predkladá pravdy týkajúce sa nadzmyslových svetov. Ale pre našich súčasníkov je ťažké pochopiť takéto pravdy. Vidia, že učenie o opakovaných životoch na zemi môže skutočne vrhnúť svetlo na ľudský osud, a uvedomujú si, že toto poňatie dodáva odvahu a silu, pretože ukazuje, že smrť človeka nezničí, ale že môže znovu nájsť seba samého v budúcich životoch na Zemi. Mnohí naši súčasníci to môžu vidieť. Napriek tomu očakávajú dôkazy podporujúce túto pravdu, dôkazy, ktoré musia byť predložené iným spôsobom, ako je opísané vyššie, a odmietajú všetko, čo sa uvádza z nadzmyslového aspektu.

Moderný spisovateľ, ktorý sa skutočne snažil preniknúť do nadzmyslovej sféry a ktorý to ukázal v mnohých svojich spisoch, sa nedávno zaoberal aj učením, ktoré sa označuje ako učenie o opakovaných životoch na zemi. Tento spisovateľ je Maurice Maeterlinck. Ďalej budem citovať pasáž z jeho knihy „O smrti. Maeterlinck netuší, kde treba hľadať dôkazy pre nadzmyslové pravdy, a preto označuje toto učenie za obyčajnú vieru, za obyčajnú vieru.

Duchovná veda však nemá nič spoločné s presvedčeniami a dogmami. Kopernikova svetová koncepcia môže byť prijatá nezávisle od akéhokoľvek presvedčenia, pretože je to veda. Rovnako duchovná veda, podobne ako kopernikizmus, neprichádza do konfliktu so žiadnou vierou. Maeterlinck sa na to však pozerá ako na vieru a učenie o opakovaných životoch na zemi je pre neho niečím, čo možno nájsť aj v niektorých náboženstvách, ako je metempsychóza. Duchovná veda však hovorí o niečom celkom inom! Hovorí o **OPAKOVANÝCH ŽIVOTOCH NA ZEMI**. Vo svojej knihe o smrti Maeterlinck píše:

... „Nikdy neexistovala viera krajšia, spravodlivejšia, čistejšia, morálnejšia a utešujúcejšia av istom zmysle pravdepodobnejšia viera ako tá ich. Len učenie o všeobecnom zmierení a očiste všetkých telesných a

duchovných nedokonalostí môže vysvetliť každú spoločenskú chybu a všetku nespravodlivosť v ľudských osudoch, ktorá nás tak často rozhorčuje. Ale sila PRESVEDČENIA nedokazuje jeho pravdivosť. Hoci sa k nej hlási šesť miliónov ľudí, hoci sa viac ako ktorákoľvek iná približuje k temnote pôvodu človeka a ako jediná nie je naplnená nenávisťou, hoci je najmenej absurdná zo všetkých náboženstiev, mala nám dať to, čo iní nedokázali priniesť: nezlomných svedkov. Zatiaľ nám to poskytlo len prvý tieň prvého svedectva.“

V prvom rade duchovná veda nemá nič spoločné s náboženstvom; je to svetová koncepcia ako kopernikizmus. Duchovná veda nikdy nie je v protiklade so žiadnym správne pochopeným náboženstvom. Ale Maeterlinckova nová kniha, ktorá sa zaoberá aj modernou duchovnou vedou, ukazuje, že nevidí, že duchovná veda prichádza k svojim výsledkom cestami, ktoré sú celkom odlišné od ciest bežnej vonkajšej vedy. Preto zastáva názor, že duchovná veda nedokáže poskytnúť dôkazy. Aké dôkazy očakáva? Dôkazy spočívajúce v tých istých veciach, ktoré treba zahodiť, keď človek vstúpi do nadzmyslových svetov! Konfrontuje to rovnakým spôsobom, akým sa kedysi konfrontoval s problémom kvadratúry kruhu. Až donedávna takmer ročné pokusy premeniť kruh na štvorec pokrývajúci rovnaký povrch nikdy neprešli testom. Akadémia v Paríži ukázala, že takéto pokusy nemôžu viesť k žiadnym výsledkom a že musia skončiť v koši na papier! Ak sa jedného dňa riešenie naozaj nájde, nejako to vypláva na povrch, no akademici vyhlásili, že nemôžu strácať čas kontrolou všetkých výpočtov, ktoré im boli predložené v súvislosti s druhou mocninou kruhu, a ľudia, ktorí stále pokúšajú sa popasovať s týmto problémom sa pozerajú ako amatéri, pretože je evidentne nemožné ho vyriešiť pomocou matematiky. Preto treba povedať, že v súčasnosti je hlúpe pokúšať sa vyriešiť tento problém kvadratúry kruhu. Duchovná veda môže ľahko ukázať, že v súvislosti so nadzmyslovými vecami sa ľudia pokúšajú vyrovnáť kruh v inej sfére! S nadzmyslovými vecami sa musí zaobchádzať v súlade s metódami opísanými v **„Poznaní vyšších svetov“** a ich prejavy musia byť podľa toho chápané. V opačnom prípade sa človek ženie za problémami,

ktoré pripomínajú kvadratúru kruhu. Aj dnes možno zistiť, že učenie o opakovaných životoch na zemi je „krásnejšie, čistejšie, spravodlivejšie a utešujúcejšie“, pravdepodobnejšie ako iné, a napriek tomu ho nedokážeme rozpoznať. Ale dá sa to pochopiť, ak človek vidí, že o tom nemôže intelektuálne diskutovať.

Nadzmyslové fakty musí, samozrejme, skúmať duchovný vyšetrovateľ, ale keď ich vyšetrí, sú prístupné bežnému intelektu. Na takéto pravdy nemožno aplikovať demonštrácie, ktoré sa získavajú bežnými prostriedkami, ale iba dôkazy, aké sú potrebné na pochopenie obrazu niekým, kto nie je maliar. Obyčajný intelekt dokáže preskúmať fakty týkajúce sa duchovného sveta a pochopiť jeho charakteristiky. Pod zemou sú bane a rudy, ktoré nemôžu existovať na povrchu zeme, pod priamym vplyvom slnečného žiarenia. Podobne výsledky duchovného skúmania nemožno nájsť pomocou bežného myslenia alebo prostredníctvom bežnej vedy. Na skúmanie duchovných faktov potrebujeme vyššie opísané sily duše. Ale keď sú oznámené výsledky duchovného skúmania, je to to isté ako slnečné svetlo prenikajúce do hĺbín zeme a odhaľujúce rudy v celej ich kráse a lesku.

Obyčajný intelekt môže teda pochopiť výsledky duchovného skúmania, ale nadrozumové skutočnosti môže skúmať iba duša, ktorá prejde vyššie popísaným výcvikom. Keď takto uchopíme duchovno-vedecké pravdy, rozvíjame v duši SILU, ktorá nám dáva vnútornú silu a podporu. V nás dozrievajú plody, ktoré sa javia ako určitý spôsob myslenia a cítenia, ako určitý vôľový postoj k sebe samému a k vesmíru.

Obširne sme vysvetlili všetky prekážky, ktoré musí duša prekonať, aby sa dostala do sfér, kde sa duchovný svet odhaľuje vo svojej autenticknej podobe. Musíme preniknúť do temnoty a na záver tejto prednášky môžeme prijať pocity, ktoré sú vyjadrené v nasledujúcich slovách. Ak duša nikdy neochabne, nakoniec príde

Cez ťažké prekážky duše,
cez chaos duchovnej temnoty,
k vážnej jasnosti,
k žiarivej pravde.